

MINISTARSTVO GOSPODARSTVA, RADA I PODUZETNIŠTVA

Zaštita tržišnog natjecanja i državne potpore

Minivodič za poslovnu zajednicu

EU CARDS projekt

BIZimpact

Poboljšavanje informiranosti
hrvatske poslovne zajednice

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva | www.mingorp.hr

Hrvatska agencija za malo gospodarstvo | www.hamag.hr

Hrvatska gospodarska komora | www.hgk.hr

Hrvatska obrtnička komora | www.hok.hr

Hrvatska udruga poslodavaca | www.hup.hr

MINISTARSTVO GOSPODARSTVA, RADA I PODUZETNIŠTVA

Zaštita tržišnog natjecanja i državne potpore

Minivodič za poslovnu zajednicu

AGENCIJA ZA ZAŠTITU TRŽIŠNOG NATJECANJA

EU CARDS projekt

BIZimpact

Poboljšavanje informiranosti
hrvatske poslovne zajednice

PREDGOVOR

U procesu pridruživanja Europskoj uniji Republika Hrvatska provodi promjene zakona i propisa koje će znatno utjecati na poslovnu zajednicu. Te su promjene nužne kako bi hrvatske tvrtke zadovoljile standarde Europske unije i bile konkurentne kako na tržištu EU-a tako i na globalnom tržištu.

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva svjesno je da zakonske promjene mogu stvoriti poteškoće hrvatskim tvrtkama i da im treba stalno davati pravodobne informacije kako bi uskladile poslovanje s novim propisima i standardima. Uz to, nova pravila donose tvrtkama dodatne troškove u pogledu vremena, opreme i zaposlenika.

Svjesni smo i specifične situacije u kojoj se nalaze naši mali i srednji poduzetnici, koji čine gotovo 99% ukupnog poslovnog sektora. Za razliku od velikih tvrtki, oni uglavnom nemaju zaposlenike specijalizirane za praćenje promjena zakona i propisa.

Kako bi pomoglo malim i srednjim poduzetnicima da svoje poslovanje usklade sa zakonskim promjenama, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva pripremi je, uz potporu projekta *BIZImpact*, koji se financira sredstvima Europske unije, niz minivodiča za sljedeća zakonska područja:

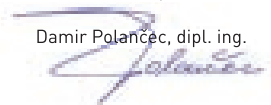
- Javna nabava
- Norme za industrijske proizvode
- Prava intelektualnog vlasništva
- Sigurnost hrane
- Zaštita okoliša
- Zaštita potrošača
- Zaštita tržišnog natjecanja i državne potpore

Minivodiči upoznaju male i srednje poduzetnike s nacionalnim zakonodavstvom i zakonodavstvom Europske unije, daju pregled izvora informacija i potpora koje su im dostupne u zemlji i šire te upozoravaju na ono što moraju učiniti kako bi se prilagodili novim pravilima.

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva ažurirat će minivodiče svake godine i informirati Vas o promjenama u svakome od spomenutih područja. Nadamo se da će Vam ovaj minivodič pomoći pri provedbi propisa i norma u poslovanju te i na taj način pomoći pri poslovanju i povećanju Vaše konkurentnosti u ovom trenutku važnom za razvoj hrvatskoga gospodarstva.

POTPREDsjedNIK VLADE REPUBLIKE HRVATSKE
I MINISTAR GOSPODARSTVA, RADA I PODUZETNIŠTVA

Damir Polančec, dipl. ing.

ZAHVALA

Ovaj minivodič naručio je projekt *BIZImpact* koji se financira sredstvima Europske unije, a pripremila ga je Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja.

Na izradi dokumenta surađivali su stručnjaci iz Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja: mr. sc. Nikola Popović, član Vijeća za tržišno natjecanje, mr. sc. Branimira Kovačević, direktorica Sektora za međunarodnu suradnju, mr. sc. Mirta Kapural, načelnica u Sektoru za međunarodnu suradnju, gđa Martina Štorek, načelnica u Sektoru za državne potpore i g. Ozren Fućak, viši savjetnik u Sektoru za državne potpore.

Idejno rješenje i koordinacija: Ricardo Pinto, voditelj projektnog tima, *BIZImpact*

Prijevod: Lana Dodig, *BIZImpact*

TRŽIŠNO NATJECANJE

Pravo tržišnog natjecanja jedno je od temelja tržišnog gospodarstva. Svrha mu je osigurati ravnopravan položaj poduzetnika na tržištu, bez obzira na veličinu, tržišnu snagu i druga obilježja. Zaštita tržišnog natjecanja podrazumijeva također sustav nadzora i politiku državnih potpora na razini središnje države i na regionalnoj i lokalnoj razini.

Područje tržišnog natjecanja prvi je put u RH uređeno Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja (1995.), koji je uz uvođenje osnovnih pravila tržišnog natjecanja koja vrijede u Europskoj uniji osigurao osnutak i rad neovisne institucije za provedbu pravila tržišnog natjecanja uređenih tim zakonom.

Odlukom Hrvatskoga sabora od 20. rujna 1995. osnovana je Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (AZTN), koja je počela raditi 1997. Do 2003. nadležnost Agencije odnosila se samo na zaštitu tržišnog natjecanja, a usvajanjem Zakona o državnim potporama uključeno je i područje državnih potpora. U nadležnosti je Agencije ponajprije odobravanje državnih potpora koje podliježu obvezi prijave Agenciji i nalaganju povrata potpora. Nakon pristupanja EU-u većinu tih poslova preuzet će Europska komisija.

Agencija je pravna osoba s javnim ovlastima koja samostalno i neovisno obavlja poslove u okviru djelokruga i nadležnosti određenih zakonom, za što odgovara Saboru. Radom Agencije upravlja Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja s pet članova, uključujući predsjednika Vijeća.

Zakonodavni okvir na području tržišnog natjecanja i državnih potpora (na hrvatskom i engleskom) i odgovarajuća europska pravna stečevina mogu se naći na stranicama Agencije www.aztn.hr. Djelokrug Agencije određuju Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja (NN 122/03, dalje: ZZTN) i Zakon o državnim potporama (NN, 140/05, dalje: ZDP)

Agencija je zadužena za pitanja tržišnog natjecanja u svim sektorima, osim u bankarstvu, u kojem isključivu nadležnost za pitanja tržišnog natjecanja ima Hrvatska narodna banka. Agencija vodi upravne postupke, koje može pokrenuti na zahtjev stranke ili po službeno dužnosti. Svaka fizička ili pravna osoba može podnijeti zahtjev Agenciji.

Tržišno natjecanje u užem smislu

Koncentracija poduzetnika

Koncentracija nastaje pripajanjem ili spajanjem poduzetnika koji osnivaju novo društvo ili nastavljaju poslovati pod imenom jednoga od njih. Nastaje također stjecanjem kontrole ili prevladavajućeg utjecaja jednog ili više poduzetnika nad drugim, stjecanjem većine dionica ili udjela ili stjecanjem većine prava glasa.

Zajednički pothvat (*joint venture*), ugovorno udruživanje u zajedničkom poslovnom pothvatu, također je koncentracija ako trajnije djeluje kao neovisan gospodarski subjekt. Poduzetnici se obično udružuju radi zajedničke nabave ili distribucije robe radi unapređenja poslovanja.

Koncentracija donosi korist i potrošačima, tržišnom natjecanju i cijelom gospodarstvu (npr., bolje iskorištavanje proizvodnih, trgovačkih i drugih izvora, veća fleksibilnost pri strukturiranju cijena ili popustima, niže cijene, bolja kvaliteta i veći izbor).

Negativan učinak nekih koncentracija na tržišno natjecanje ogleda se među ostalim u:

- manjem broju tržišnih takmaca (veća tržišna snaga sudionika koncentracije)
- slabijem tržišnom natjecanju (stvaranje ili jačanje vladajućeg položaja)
- mogućnosti koluzije (dogovor o cijenama ili dogovor o podjeli tržišta)
- smanjivanju pogodnosti za potrošače (rast cijena, pad kvalitete, izostanak ulaganja u inovacije, smanjena mogućnost izbora) i
- zaprekama ulasku na tržište.

Koncentracija je zabranjena samo ako se utvrdi da će nepovoljno djelovati na tržišno natjecanje i uzrokovati stvaranje novog ili jačanje postojećeg vladajućeg položaja jednog ili više poduzetnika. No, poduzetnici mogu dokazati da će koncentracija dovesti do jačanja tržišnog natjecanja koje će biti značajnije od negativnih učinaka stvaranja ili jačanja njihova vladajućeg položaja.

Za ocjenu učinaka koncentracija nadležna je Agencija. Za ocjenu se moraju prijaviti samo koncentracije koje premašuju zakonom utvrđeni prag ekonomske veličine. Smatra se da ostale ne utječu znatnije na tržišno natjecanje.

Poduzetnici su obvezni Agenciji prijaviti namjeru provedbe koncentracije kada su ispunjena dva uvjeta:

- Ukupan je prihod svih poduzetnika sudionika koncentracije ostvaren prodajom robe i/ili usluga na svjetskom tržištu najmanje milijardu kuna u financijskoj godini koja prethodi koncentraciji
- Ukupan je prihod svakog od najmanje dvaju sudionika koncentracije ostvaren prodajom robe i/ili usluga u Hrvatskoj najmanje 100 milijuna kuna u financijskoj godini koja prethodi koncentraciji

Nakon postupka ocjene Agencija donosi rješenje u kojem se koncentracija ocjenjuje dopuštenom ili nedopuštenom. Agencija također može uvjetno dopustiti koncentraciju izdavanjem rješenja ako se ispune određene mjere i uvjeti unutar zadanih rokova

kako provedba koncentracije ne bi uzrokovala značajno sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu. U tom slučaju poduzetnici mogu nastaviti provoditi koncentraciju tek nakon što ispune utvrđene mjere i uvjete iz rješenja. Agencija prati njihovu provedbu i ako ih ne ispune, može ukinuti rješenje.

Primjer: Agrokor-Tisak

Agencija je ocijenila koncentraciju Agrokor d.d. i Tiska d.d. uvjetno dopuštenom te odredila mjere i uvjete koje su dužni ispuniti da bi se otklonili mogući negativni učinci koncentracije na tržišno natjecanje na mjerodavnom tržištu trgovine na malo mješovitom robom. Pri određivanju mjera vodilo se računa o specifičnosti te koncentracije. Radi se o konglomeratskoj integraciji više od trideset poduzeća koja djeluju na svim razinama poslovnih procesa koji obuhvaćaju širok spektar djelatnosti u Hrvatskoj i široj regiji zato što Agrokor d.d. upravlja poduzećima u sastavu Agrokor koncerna.

Provedbom koncentracije nastaje tzv. učinak portfelja, to jest mogućnost utjecaja Agrokor koncerna na izbor kupaca, koje privlači širokom ponudom i mogućnošću kupnje na jednome mjestu, za razliku od konkurenata. Stoga postoji opasnost od izlaska konkurenata s tržišta, što u konačnici potrošačima može suziti izbor dobavljača. Taj se učinak ogleda u znatnoj tržišnoj i financijskoj snazi Agrokor kao kupca i mogućnosti znatnog utjecaja na dobavljače proizvoda koje nudi u veleprodajnim i maloprodajnim centrima.

Zabranjeni sporazumi

Zabrana sklapanja ograničavajućih sporazuma poduzetnicima je važna zato što osigurava konkurentno tržište i ekonomski rast, a potrošačima omogućuje tržišno natjecanje i samim time niže cijene i veći izbor. Stranke koje sklapaju sporazume ne smiju zlouporabiti slobodu natjecanja tako da međusobno ograničavaju tržišno natjecanje.

Zabranjeni su sporazumi kojima se:

- izravno ili neizravno utvrđuju kupovne ili prodajne cijene, odnosno drugi trgovinski uvjeti
- ograničavaju ili nadziru proizvodnja, tržišta, tehnološki razvoj ili ulaganje
- dijele tržišta ili izvori nabave
- primjenjuju nejednaki uvjeti na istovrsne poslove s različitim poduzetnicima, čime ih se dovodi u nepovoljniji položaj u odnosu na konkurenciju
- uvjetuje sklapanje ugovora prihvaćanjem od drugih ugovornih stranaka dodatnih obveza koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u vezi s predmetom tih ugovora.

Kartel je najčešći oblik zabranjenog sporazuma. To je sporazum između tržišnih takmaca kojeg je svrha ograničiti ili isključiti tržišno natjecanje sudionika sporazuma kako bi se povećanjem cijena ostvario dodatan, znatno veći profit.

Kartel između tržišnih takmaca obično je tajan, usmen, često neformalan, te sadrži odredbe o sankcioniranju članova u slučaju nepridržavanja dogovora.

Sadržajno je kartel obično dogovor poduzetnika o cijenama, količini proizvodnje, rabatima, izboru kupaca ili područja koje će opskrbljivati.

Ograničavajući sporazumi mogu biti obuhvaćeni izuzećem ako postoje uvjeti za skupno ili pojedinačno izuzeće. Uvjeti za skupna izuzeća propisani su uredbama Vlade RH za pojedine vrste sporazuma. Sporazum može biti obuhvaćen skupnim izuzećem uz dva uvjeta:

- visina tržišnog udjela (propisana odgovarajućim Uredbama Vlade) i
- ako ne sadrži odredbe kojima se tržišno natjecanje teško ograničava.

Neki sporazumi mogu imati ograničavajuće odredbe, a ipak biti izuzeti. Agencija može utvrditi pojedinačna izuzeća sporazuma ako pridonose unapređenju proizvodnje ili distribucije robe i/ili usluga, promicanju tehnološkog ili gospodarskog razvoja i pružanju razmjernje koristi potrošačima. Također, sporazum ne smije poduzetnicima nametati ograničenja koja nisu nužna za postizanje pozitivnih ciljeva niti omogućiti isključivanje znatnog dijela konkurencije s tržišta za robe i/ili usluge koje su predmet sporazuma.

Poduzetnici mogu Agenciji podnijeti zahtjev za ocjenu sporazuma radi utvrđivanja pojedinačnog izuzeća. Sporazum se ne mora prijaviti, no poduzetnici snose rizik u slučaju ako sporazum sadrži zabranjene odredbe. Pojedinačno izuzeće Agencija utvrđuje rješenjem koje vrijedi pet godina i u kojem može odrediti mjere i uvjete za izuzeće sporazuma, rokove za njihovo ispunjenje i dan stupanja na snagu izuzeća.

Primjer: AZTN protiv autobusnih prijevoznika

Utvrđeno je kako je 14 autobusnih prijevoznika koji prometuju na linijama Zagreb-Split i Zagreb-Šibenik sklopilo zabranjeni kartelni sporazum. Poduzetnici su dogovorili fiksne prodajne cijene karata s istodobnom primjenom od 1. srpnja 2006., neovisno o različitim troškovima pri pružanju tih usluga. Svrha je sklapanja takvih kartelnih sporazuma isključivanje međusobnog tržišnog natjecanja, a posljedica nepostojanje mogućnosti cjenovnog izbora za potrošače, neovisno o kvaliteti pruženih usluga, što je teško ograničenje tržišnog natjecanja. Slijedom rješenja kojim je utvrdila da je posrijedi zabranjeni sporazum (kartel), Agencija je podnijela zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv sudionika nadležnom prekršajnom sudu.

Zlouporebe vladajućeg položaja

Vladajući položaj poduzetnika na tržištu sam po sebi nije zabranjen, no poduzetnik veće tržišne snage koji je u vladajućem položaju ima posebnu odgovornost za postupanje prema drugim sudionicima na tržištu. Tržišna snaga je sposobnost poduzetnika da utječe na cijene, proizvodnju, inovacije, različitost i kvalitetu robe i usluga i na tržišno natjecanje tijekom duljeg razdoblja.

Smatra se da je poduzetnik u vladajućem položaju ako se zbog tržišne snage može na mjerodavnom tržištu ponašati u znatnoj mjeri neovisno o stvarnim ili mogućim konkurentima, potrošačima, kupcima ili dobavljačima, naročito ako:

- nema konkurenata na mjerodavnom tržištu, i/ili
- ima znatnu tržišnu snagu na mjerodavnom tržištu u odnosu na stvarne ili moguće konkurente.

Prema hrvatskim propisima o tržišnom natjecanju, pretpostavlja se da se u vladajućem položaju nalazi poduzetnik čiji je tržišni udjel na mjerodavnom tržištu veći od 40%, a u zajedničkom vladajućem položaju nalaze se tri ili manje poduzetnika ako je taj udjel veći od 60%, odnosno pet ili manje poduzetnika ako je veći od 80 %. Uz to, treba uzeti u obzir ukupnu strukturu tržišta i mogućnost poduzetnika da stvara prepreke za pristup tržištu.

Primjer: MEDIJA IDEJA protiv TISKA i DISTRI PRESSA

Utvrđeno je da su poduzetnici Tisak i Distri-Press zlorabili zajednički vladajući položaj na tržištu trgovine općeinformativnim dnevnicima na veliko u odnosu na distribuciju općeinformativnog dnevnika Media-Ideje 24 sata.

Tisak i Distri-Press nakladniku 24 sata s maloprodajnom cijenom od 3 kn obračunavali su cijenu usluge distribucije tako što su, uz jedinstvenu naknadu utvrđenu općim uvjetima poslovanja tih distributera, zaračunavali naknadu ovisnu o ukupno distribuiranim primjercima, uvećanu za remitendu. Svim ostalim nakladnicima dnevnika čija je maloprodajna cijena 6 kn, zaračunavali su samo jedinstvenu naknadu, ne uzimajući u obzir remitendu. Takvim postupanjem primjenjivali su nejednake uvjete na istovrsne poslove s različitim poduzetnicima i time Media-Ideju doveli u neravnopravan položaj u odnosu na tržišne takmace na povezanom tržištu naklade općeinformativnih dnevnika.

Agencija je rješenjem zabranila Tisku i Distri-Pressu svako slično postupanje i naložila da u roku tri mjeseca donesu nove opće uvjete poslovanja kojima će se cijena usluga distribucije općeinformativnih dnevnika odrediti na jasan, transparentan i nediskriminirajući način, pri čemu cijena distribucije neće ovisiti o prodajnoj cijeni dnevnika.

Zlouporebu vladajućeg položaja čine:

- Izravno ili neizravno nametanje nepravednih kupovnih ili prodajnih cijena, odnosno drugih nepravednih trgovinskih uvjeta
- Ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehnološkog razvitka na štetu potrošača
- Primjena nejednakih uvjeta na istovrsne poslove s drugim poduzetnicima, čime ih se stavlja u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju
- Uvjetovanje sklapanja ugovora pristankom drugih ugovornih stranaka na dodatne obveze, koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu ni u kakvoj vezi s predmetom tih ugovora.

Najčešći oblici zlouporebe vladajućeg položaja:

- Pretjerane cijene. Cijene se mogu smatrati pretjeranim ako poduzetniku omogućuju veću stopu povrata nego što bi bilo moguće na konkurentnom tržištu
- Predatorske cijene. Cijene koje kratkoročno podrazumijevaju gubitke kako bi se omogućila eliminacija konkurenta s ciljem da se dugoročno omogući naplaćivanje viših cijena
- Diskriminacija putem cijena: naplaćivanje različitih cijena različitim kupcima za isti proizvod, te naplaćivanje iste cijene različitim kupcima unatoč različitim troškovima nabave

- Vezanje proizvoda: dobavljač uvjetuje kupcu da svu potražnju ili dio potražnje za drugim (vezanim) proizvodom nabavlja od dobavljača prvog proizvoda
- Odbijanje opskrbe: odbijanje opskrbe proizvodom ili onemogućivanje pristupa "ključnoj infrastrukturi".

Promicanje prava i politike zaštite tržišnog natjecanja

Taj dio rada Agencije obuhvaća davanje stručnih mišljenja na zakone i druge propise po službenoj dužnosti ili na zahtjev stranke, kao i ostale aktivnosti (npr. javna priopćenja, seminari, edukacija poduzetnika i sl.). Također, Agencija prati i istražuje određena tržišta, prvenstveno ona koja ukazuju na moguće sprečavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja. Po službenoj dužnosti provodi ispitivanje tih tržišta ili sektora radi rješavanja tržišnih nedostataka i netržišnih oblika ponašanja poduzetnika.

Primjer: Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o privatnoj zaštiti

Agencija je na zahtjev Ministarstva unutarnjih poslova dala mišljenje na nacrt prijedloga Zakona o privatnoj zaštiti, koji sadrži i odredbe koje su sadržajem suprotne načelima slobode tržišnog natjecanja odnosno odredbama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja. Riječ je o odredbama o određivanju minimalne vrijednosti zaštitarskih usluga na razini Hrvatskog ceha zaštitara, udruge u koju bi se prema odredbama zakona obvezno morali učlaniti svi pružatelji usluga privatne zaštite. Drugim riječima, radi se o utvrđivanju minimalne cijene zaštitarskih usluga na razini svih davatelja tih usluga, čime se na tržištu na kojem djeluje više od 300 poduzetnika isključuje tržišno natjecanje zato što cijene odnosno vrijednost usluge određuje udruga pružatelja tih usluga, neovisno o stvarnim troškovima poslovanja poduzetnika i interesima korisnika usluga.

Propisi o zaštiti tržišnog natjecanja krše se najviše na tržištima s malo konkurenata, na tržištima proizvoda sličnih obilježja (homogeni proizvodi), u sektorima u kojima konkurenti već surađuju, npr. kroz udruženja poduzetnika ili u sektorima s viškom kapaciteta.

Iz prakse Agencije mogla bi se izdvojiti sljedeća tržišta: trgovina mješovitom robom na malo, na veliko, distribucija tiskovina, općeinformativni dnevници, telekomunikacijske usluge, duhanski proizvodi i u manjoj mjeri komunalne usluge.

Reforma sustava zaštite tržišnog natjecanja u Republici Hrvatskoj – novi prijedlozi

1. Proširenje nadležnosti AZTN-a za direktno izricanje sankcija

Trenutna je praksa da nakon što Agencija donese odluku o konkretnoj povredi Zakona, izricanje kazne za tu povredu postaje nadležnost prekršajnog suda. Kako bi se u Hrvatskoj osigurao učinkovit i jedinstven pristup u izricanju kazni za povrede Zakona smatra se da izricanje kazni treba povjeriti jednom tijelu. Agencija kao glavno provedbeno tijelo u RH propisa o zaštiti tržišnog natjecanja zbog svoje stručnosti i iskustva bilo bi mjerodavno tijelo i za izricanje kazni. Odluku o visini novčane kazne Agencija bi određivala primjenom odgovarajućih načela kao što su ozbiljnost i trajanje povrede propisa, te moguće otegotne ili olakotne okolnosti definirane novim podzakonskim propisom.

2. Uvođenje programa oslobođenja od kazne ili smanjenja od kazne za poduzetnike koji Agenciji podnesu dokaze o postojanju zabranjenih postupanja-kartela i koji surađuju s Agencijom (tzv. leniency program)

Uspješnosti u borbi protiv kartela u zemljama članicama EU-a posljednjih godina posebno je doprinijelo uvođenje navedenog programa primjenom kojega se poduzetnicima koji sudjeluju u kartelima nudi ili oslobađanje od kazne ili blaže kažnjavanje ako aktivno surađuju s Agencijom u razotkrivanju i razbijanju kartela. Osnovna prepreka za svako tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja u sankcioniranju kartela je činjenica što ih je vrlo teško otkriti i pribaviti dokaze njihovog postojanja. Predlaže se donošenje novog podzakonskog akta kojim će se utvrditi način na koji će Agencija provoditi te pokajničke programe.

3. Promjena sudske nadležnosti-jedan sud sa specijaliziranim Vijećem nadležan za ocjenu zakonitosti odluka Agencije o kazni i o meritumu

Prema postojećem sustavu pitanja koja se tiču novčanih kazni u nadležnosti su prekršajnih sudova, a pitanja koja se tiču zakonitosti konačnih odluka Agencije u nadležnosti Upravnog suda RH. Ovakva podijeljena nadležnost nije ni učinkovita, niti doprinosi pravnoj sigurnosti. Stoga, s ciljem učinkovite kontrole odluka o povredi propisa o tržišnom natjecanju od strane sudova, što je u interesu i Agencije i stranaka protiv kojih ona donosi svoje odluke, predlaže se promjena postojećih propisa na način da jedan jedinstveni sud odlučuje o svim pitanjima koja se tiču odluka Agencije. Također se očekuje da se unutar takvog suda ustroji posebno specijalizirano vijeće koje će se baviti predmetima iz područja prava tržišnog natjecanja.

4. Povećanje pravne sigurnosti stranaka u postupku

Uvođenje instituta „obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku“ koja sadrži stvarne dokaze i navodi povrede Zakona na kojima se temelji odluka Agencije, pravo uvida u spis odnosno pristupa informacijama koje je Agencija prikupila tijekom postupka utvrđivanja činjenica, te uvođenje pojednostavljene (skraćene) forme prijave koncentracija neki su od prijedloga za jačanje prava stranaka u postupku pred Agencijom, naročito vodeći se načelom prava stranke na saslušanje.

Novi Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja-reforma sustava zaštite tržišnog natjecanja u Republici Hrvatskoj

24. lipnja 2009. Hrvatski sabor je donio novi Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja [“Narodne novine”, br. 79/09] čija primjena započinje s 1. listopada 2010. godine. Novim zakonom sukladno EU propisima uvode se slijedeća nova rješenja u sustav zaštite tržišnog natjecanja:

1. Proširenje nadležnosti AZTN-a za direktno izricanje sankcija

Trenutna je praksa da nakon što Agencija donese odluku o konkretnoj povredi Zakona, izricanje kazne za tu povredu postaje nadležnost prekršajnog suda. Kako bi se u Hrvatskoj osigurao učinkovit i jedinstven pristup u izricanju kazni za povrede Zakona smatra se da izricanje kazni treba povjeriti jednom tijelu. Agencija kao glavno provedbeno tijelo u RH propisa o zaštiti tržišnog natjecanja zbog svoje stručnosti i iskustva mjerodavno je tijelo i za izricanje kazni. Stoga novi Zakon predviđa da Agencija kao prvostupanjsko regulatorno tijelo može izreći niz upravno kaznenih mjera u iznosu od 1% do 10% vrijednosti ukupnog

godišnjeg prihoda poduzetnika, kao i oduzimanje dobiti stečene nezakonitim ponašanjem na tržištu. Odluku o visini novčane kazne Agencija će određivati primjenom odgovarajućih načela kao što su ozbiljnost i trajanje povrede propisa, te moguće otegotne ili olakotne okolnosti definirane novim podzakonskim propisom.

2. Pokretanje postupka ocjene sporazuma i utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja po službenoj dužnosti

Prema novom Zakonu, postupak utvrđivanja zabranjenih sporazuma i postupak utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja pokreće Agencija po službenoj dužnosti. Inicijativu za pokretanje postupka u obliku pisanog zahtjeva, obavijesti, prigovora ili drugog podneska može podnijeti svaka fizička ili pravna osoba, strukovna ili gospodarska interesna udruga, komora poduzetnika, udruga potrošača, Vlada RH, te tijela središnje državne uprave i lokalne samouprave.

3. Uvođenje programa oslobođenja od kazne ili smanjenja od kazne za poduzetnike koji Agenciji podnesu dokaze o postojanju zabranjenih postupanja-kartela i koji surađuju s Agencijom (tzv. *leniency* program)

Uspješnosti u borbi protiv kartela u zemljama članicama EU posljednjih godina posebno je doprinijelo uvođenje navedenog programa primjenom kojega se poduzetnicima koji sudjeluju u kartelima nudi ili oslobađanje od kazne ili blaže kažnjavanje ako aktivno surađuju s Agencijom u razotkrivanju i razbijanju kartela. Osnovna prepreka za svako tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja u sankcioniranju kartela je činjenica što ih je vrlo teško otkriti i pribaviti dokaze njihovog postojanja. Slijedom toga, novim Zakonom uvodi se tzv. pokajnički program za poduzetnike (tzv. *zviždače*) koje se oslobađa od kazne ili im se kazne smanjuju zbog toga što su Agenciju obavijestili o postojanju kartela odnosno podnijeli dokaze kojima se omogućuje otkrivanje kartela. Donošenjem novog podzakonskog akta utvrdit će se način na koji će Agencija provoditi pokajnički program.

4. Promjena sudske nadležnosti-jedan sud sa specijaliziranim Vijećem nadležan za ocjenu zakonitosti odluka Agencije o kazni i o meritumu

Prema postojećem sustavu pitanja koja se tiču novčanih kazni u nadležnosti su prekršajnih sudova, a pitanja koja se tiču zakonitosti konačnih odluka Agencije u nadležnosti Upravnog suda RH. Ovakva podijeljena nadležnost nije ni učinkovita, niti doprinosi pravnoj sigurnosti. Stoga, s ciljem učinkovite kontrole odluka o povredi propisa o tržišnom natjecanju od strane sudova, što je u interesu i Agencije i stranaka protiv kojih ona donosi svoje odluke, novim se Zakonom predviđa da jedan jedinstveni sud-Upravni sud Republike Hrvatske odlučuje o svim pitanjima koja se tiču rješenja Agencije kojim se utvrđuje povreda Zakona i izriču upravnokaznene mjere. Također se očekuje da se unutar takvog suda ustroji posebno specijalizirano vijeće koje će se baviti predmetima iz područja prava tržišnog natjecanja.

5. Povećanje pravne sigurnosti stranaka u postupku

Uvođenje instituta „obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku“ koja sadrži stvarne dokaze i navodi povrede Zakona na kojima se temelji odluka Agencije, pravo uvida u spis odnosno pristupa informacijama koje je Agencija prikupila tijekom postupka utvrđivanja činjenica, uvođenje pojednostavljene (skraćene) forme prijave koncentracija i pravo poduzetnika da u slučaju uvjetno dopuštene koncentracije sami predlažu Agenciji odgovarajuće mjere, neki su od načina za jačanje prava stranaka u postupku pred Agencijom, naročito vodeći se načelom prava stranke na saslušanje. Zakonom se također de-

taljno uređuju pitanja koja se odnose na pretrage poslovnih i drugih prostorija, te zemljišta i prijevoznih sredstava u svrhu provedbe dokaznog postupka u slučaju otkrivanja kartela. Predviđa se i izvansudsko mirenje i naknada štete za oštećenje stranke o kojima odlučuju nadležni trgovački sudovi.

DRŽAVNE POTPORE

Državne su potpore svi stvarni i potencijalni rashodi ili umanjeni prihodi države koje dodjeljuju davatelji državne potpore. One narušavaju ili bi mogle narušiti tržišno natjecanje davanjem prednosti na tržištu korisniku, bez obzira na oblik, u mjeri u kojoj to može utjecati na ispunjenje međunarodno preuzetih obveza Republike Hrvatske.

Prema vrsti, državne se potpore dijele na programe državnih potpora i pojedinačne potpore.

Program državne potpore je akt na temelju kojeg se unaprijed neodređenim korisnicima dodjeljuju pojedinačne državne potpore i akt na temelju kojeg se državna potpora, koja unaprijed nije vezana uz poseban projekt, dodjeljuje jednom ili više korisnika na neodređeno vrijeme i/ili u neodređenom iznosu.

Pojedinačna državna potpora je ona potpora koja nije dodijeljena na temelju programa državne potpore uz obvezu dodatnog odobravanja.

Prema tome, državna je potpora svaka mjera koja se temelji na programu potpore, ili se dodjeljuje temeljem pojedinačnog akta, ako su kumulativno ispunjeni sljedeći kriteriji:

- Dodjelom potpora pojedini poduzetnik ili poduzetnici stavljaju se u povlašteniji položaj u odnosu na konkurente (ekonomska prednost)
- Potpora se dodjeljuje iz državnih sredstava
- Potpora se dodjeljuje na selektivnoj osnovi
- Dodjelom potpora narušava se ili prijeti narušavanjem tržišnog natjecanja u mjeri u kojoj to može utjecati na trgovinu između RH i država članica EU-a.

Ako pojedina mjera kumulativno ne ispunjava sve te kriterije, ne radi se o državnoj potpori. Uz to, opće mjere koje se odnose na sve poduzetnike i sektore ne smatraju se državnim potporom.

Pravila o državnim potporama primjenjuju se samo na mjere koje se odnose na poduzetnike koji se bave gospodarskom djelatnošću. U načelu, od tog su pravila izuzeti samo kućanstva i javne ustanove. Sukladno sudskoj praksi EU-a, poduzetnik je „svaki poslovni subjekt koji se bavi gospodarskom djelatnošću, bez obzira na pravni status i način na koji se financira”. Pojam se može odnositi na fizičke osobe i neprofitne poslovne subjekte ako se bave gospodarskom djelatnošću.

U daljnjem tekstu su, u cilju lakšeg razumijevanja, objašnjeni osnovni pojmovi iz područja državnih potpora.

1. Ekonomska prednost

Poduzetnik ostvaruje značajnu ekonomsku prednost koju ne bi mogao ostvariti iz tekućeg poslovanja da nije koristio potporu. Ne postoji konačan popis oblika tj. instrumenata dodjele državnih potpora.

Najčešći su oblici državnih potpora koji mogu predstavljati davanje ekonomske prednosti u smislu članka 3. stavka 1. ZDP-a sljedeći: subvencije; ulaganje u temeljni kapital; zajmovi pod povoljnijim uvjetima od tržišnih (niže kamatne stope); otpis dugova ili preuzimanje dugova; porezna oslobođenja i porezna izuzeća; porezne olakšice ili odgoda plaćanja poreza i doprinosa; državna jamstva ili jamstva drugih tijela javne vlasti pod povoljnijim uvjetima; sudjelovanje države ili tijela javne vlasti u temeljnom kapitalu ako je stopa koja se primjenjuje na povrat tih ulaganja niža od one koja se očekuje od privatnog ulagača koji posluje po normalnim tržišnim uvjetima (primjerice ulaganje u investicijske fondove); niže cijene robe ili usluga koje prodaju državna tijela ili tijela koja upravljaju državnim sredstvima, uključujući prodaju zemljišta u vlasništvu države po povlaštenim uvjetima ili njegovo ustupanje bez naknade; neposredne pogodbe.

2. Državna sredstva

Prema članku 3. ZDP-a državne potpore su „svi stvarni i potencijalni rashodi ili umanjeni prihodi države dodijeljeni od davatelja državne potpore“. Prema članku 2. „davatelji državne potpore jesu RH putem ovlaštenih pravnih osoba i središnjih tijela državne uprave, jedinice lokalne samouprave, jedinice područne (regionalne) samouprave te svaka pravna osoba koja dodjeljuje ili upravlja državnim potporama u smislu ovoga Zakona“. Kao i u EU-u, pravila o državnim potporama primjenjuju se na sve oblike potpora koje dodjeljuje država na središnjoj, lokalnoj odnosno regionalnoj razini. O uporabi državnih sredstava može se raditi i kada poduzetnik u državnom vlasništvu daje pogodnosti trećima po nalogu vlasnika. Radi se o državnim sredstvima i ako je smanjen prihod državnog proračuna temeljem, primjerice, oslobađanja poduzetnika od uplate poreza ili doprinosa i sl.

3. Selektivnost potpore

Da bi se mjera smatrala državnom potporom, mora u povlašten položaj stavljati pojedine poduzetnike ili proizvodnju pojedine robe ili pružanje pojedinih usluga, to jest, mora biti selektivna. Time se mjere koje predstavljaju državnu potporu razlikuju od općih mjera gospodarske politike, koje se odnose na sve poduzetnike i sektore u državi (opće fiskalne mjere, opće smanjenje kamatnih stopa, devalvacija nacionalne valute i sl.).

Mjere koje se smatraju potencijalno otvorenim za sve poduzetnike mogu se ponekad smatrati državnim potporom ako je učinak inače objektivnih uvjeta u stvari selektivan, to jest, ako korist od tih mjera mogu imati samo neki poduzetnici.

4. Infrastruktura i oporezivanje

Kriterij selektivnosti posebnu pozornost pripisuje pitanjima izgradnje i održavanja infrastrukture, te poreza i doprinosa.

Izgradnja i održavanje infrastrukture od strane tijela javne vlasti nije državna potpora ako ima obilježje opće mjere na dobrobit svih poduzetnika i građana (npr., izgradnja željezničke pruge ili autoceste). No, i te mjere mogu pod određenim uvjetima dovesti poduzetnika u ekonomsku prednost, to jest biti selektivne u smislu članka 3. stavka 1. ZDP-a (npr., kada se izgradnja infrastrukture provodi isključivo u interesu pojedinih poduzetnika, koji za njihovo korištenje ne plaćaju tržišnu cijenu). Potpora također može biti sadržana u povlaštenom tretmanu poduzetnika koji se tom infrastrukturom koriste (npr., korištenje objekata u zračnim lukama).

Opće porezne mjere u načelu su izuzete od članka 3. stavka 1. ZDP-a, pod uvjetom da se primjenjuju na sve poduzetnike i proizvodnju svih proizvoda na teritoriju države članice odnosno RH. S druge strane, porezna izuzeća ili povoljni uvjeti od kojih imaju korist pojedini sektori ili regije ili pojedini poduzetnici smatraju se selektivnim ako nisu posebno opravdani načinom ili sustavom oporezivanja.

5. Narušavanje tržišnog natjecanja i utjecaj na trgovinu između RH i članica EU-a

Da bi mjera državne potpore bila obuhvaćena zabranom iz članka 4. stavkom 1. ZDP-a, potrebno je utvrditi da narušava tržišno natjecanje odnosno da utječe na trgovinu između Hrvatske i država članica EU-a. Pritom nije određen najmanji tržišni udjel za utvrđivanje negativnih učinaka na trgovinu. Ako se mjerom jača položaj poduzetnika na tržištu u odnosu na konkurente koji sudjeluju u trgovini na području EU-a, smatrat će se da utječe na trgovinu.

S obzirom na opseg međunarodne trgovine, kriterij utjecaja na trgovinu razmjerno je lako ispuniti. Dapače, ako poduzetnik obavlja djelatnost u sektoru s viškom kapaciteta i u kojem se natječu proizvođači iz različitih država članica EU-a, svaka potpora koju dobije od države utjecat će na trgovinu između država članica, a time i na tržišno natjecanje. Taj uvjet neće biti ispunjen ako tržište još nije liberalizirano i ako se radi isključivo o uskom lokalnom tržištu.

Potpore i mjere koje kumulativno ne ispunjavaju sva četiri kriterija pojma državne potpore ne smatraju se državnom potporom u smislu ZDP-a i stoga nisu zabranjene.

To su primjerice:

- potpore javnim tijelima koja obavljaju djelatnost koja nema ekonomski karakter
- opće mjere namijenjene svim poduzetnicima i svim sektorima
- državne mjere koje su neutralne u odnosu na državni proračun (tzv. regulatorne mjere)
- nabava robe i usluga po tržišnim cijenama odnosno tržišnoj vrijednosti (javni natječaji prema pravilima o javnim nabavama)
- financijske potpore na koje se može primijeniti načelo ulaganja privatnog ulagača
- potpore namijenjene izgradnji infrastrukturnih projekata opće namjene - potpore pojedincima ili zaposlenicima kada poduzetnici nemaju izravnu korist
- potpore male vrijednosti.

Izuzeća

Čl. 4. ZDP-a, koji je sukladan čl. 87. Ugovora o EZ-u, predviđa dopuštena izuzeća od opće zabrane na temelju kojih Agencija može odobriti državne potpore. Odnose se na sljedeće potpore:

- za ublažavanje ili otklanjanje šteta prouzročenih prirodnim nepogodama, izvanrednim ili ratnim okolnostima
- za poticanje gospodarskog razvoja područja s neuobičajeno niskim životnim standardom ili velikom nezaposlenošću
- za promicanje kulture i zaštitu baštine

- za provedbu značajnih međunarodnih projekata ili otklanjanje ozbiljnih poteškoća u gospodarstvu
- za poticanje određenih gospodarskih djelatnosti ili određenih gospodarskih područja
- državne potpore pravnim i fizičkim osobama kojima je na temelju posebnih propisa povjereno obavljanje službe od općeg gospodarskog interesa ili utvrđeno isključivo pravo obavljanja određene djelatnosti, a bez kojih ne bi mogle obavljati povjerene zadaće, uz uvjet da su državne potpore isključivo naknada za to.

6. Potpore male vrijednosti

Kako bi se usredotočila na bitne slučajeve usklađene s planom državnih potpora Europska komisija je izuzela potpore male vrijednosti i na njih se ne odnosi članak 3. stavka 1. ZDP-a (Odluka o objavljivanju pravila o potporama male vrijednosti, NN 45/2007).

De minimis potpora danas je u kunsnoj protuvrijednosti 200.000 EUR. Može se dodijeliti pojedinom poduzetniku tijekom tri fiskalne godine. Za poduzetnike u sektoru cestovnog prometa protuvrijednost je najviše 100.000 EUR. Potpore ne smiju biti namijenjene za nabavu vozila za cestovni prijevoz tereta poduzetnicima koji se njime bave za najamninu i naknadu.

De minimis potpore nije moguće dodijeliti u svrhu promidžbe izvoza, poduzetnicima u proizvodnji čelika niti poduzetnicima u teškoćama.

Primjer: Program poticanja, zaštite, obnove i uključivanja u turizam baštine u turistički nerazvijenim područjima

Cilj Programa, koji je 2006. godine izradilo tadašnje Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, jest razvoj turističke ponude u područjima u kojima turizam nije dovoljno razvijen, dodjelom subvencija čiji korisnici mogu biti pravne i fizičke osobe, zadruge, ustanove i udruge s prebivalištem odnosno sjedištem na području Hrvatske i čiji projekti odgovaraju ciljevima Programa.

Sredstva za provedbu Programa koja se dodjeljuju po nositelju pojedinog projekta ne mogu premašiti 250.000 kn. Subvencije su namjenske i mogu se koristiti za sufinanciranje svih aktivnosti i radova koji su u funkciji razvoja turizma i unapređenja turističke ponude u turistički nerazvijenim područjima s posebnim ciljem uključivanja u ponudu ruralnih, brdsko-planinskih područja, otoka te područja od posebne državne skrbi; promicanja i zaštite baštine, povijesnog i kulturnog naslijeđa u funkciji turističkog razvoja kraja; očuvanja tradicijskih vrijednosti, starih zanata i djelatnosti, te mogućnosti uključivanja i zapošljavanja mjesnog stanovništva.

Agencija je utvrdila da potpore u obliku subvencija predviđene Programom predstavljaju državne potpore male vrijednosti, za čiju dodjelu nije potrebno odobrenje.

Pri odobravanju državnih potpora male vrijednosti Ministarstvo je obvezno obavijestiti korisnika državne potpore da mu je dodijeljena potpora male vrijednosti te zatražiti podatke o potporama male vrijednosti koje je primio unatrag tri godine. Također, dužno je obavijestiti Agenciju o svakoj dodijeljenoj državnoj potpori male vrijednosti u roku 15 dana od njezine dodjele.

7. Kontrola državnih potpora i uloga Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja

Sukladno čl. 70. st. 2. SSP-a RH se obvezala osnovati samostalno i neovisno operativno tijelo kojem je povjerena potrebna ovlast za punu primjenu pravila o državnim potporama i tržišnom natjecanju. Kontrola državnih potpora dodijeljena je u nadležnost Agencije 2003. godine Zakonom o državnim potporama (NN 47/03). Nadležnost se očituje ponajprije u odobravanju državnih potpora koje podliježu obvezi prijave Agenciji, kao i u nalaganju povrata državnih potpora koje su dodijeljene suprotno ZDP-u. Nakon pristupanja RH Europskoj uniji većinu tih poslova preuzet će Europska komisija.

8. Kriteriji za odobravanje državnih potpora

Sustav kontrole državnih potpora u RH temelji se na tri osnovna pravila:

- Prijedlog dodjele, izmjene ili dopune državne potpore davatelj državne potpore treba prijaviti Agenciji
- Državna potpora u pravilu se ne smije dodijeliti bez odobrenja Agencije
- Državne potpore podliježu ocjeni Agencije u smislu usklađenosti s odredbama materijalnog prava o državnim potporama. Nezakonito dodijeljene potpore moraju se vratiti.

Ex ante prijava

Ministarstva i druga tijela državne uprave prije upućivanja nacрта prijedloga zakona na usvajanje Vladi RH, koji sadrže prijedlog državne potpore, dužna su nacрте dostaviti Agenciji radi prethodno obvezujućeg mišljenja. Također, ministarstva i druga tijela državne uprave (uključujući jedinice lokalne i regionalne samouprave) dužna su joj dostaviti na odobrenje prijedloge ostalih akata koji sadrže prijedlog državne potpore.

Davatelji državnih potpora također su joj dužni dostaviti sve dodatno zatražene podatke i isprave kako bi mogla dati ocjenu usklađenosti. Agencija je dužna donijeti odluku u roku 90 dana od dana primitka potpunog prijedloga za odobravanje državne potpore.

Stanje mirovanja

Prijedlozi zakona i ostali akti koji sadrže elemente državne potpore ne mogu se donijeti prije prethodno obvezujućeg mišljenja Agencije odnosno odluke o odobrenju. Od opće obveze prijave izuzete su, bez iznimke, samo potpore male vrijednosti i pojedinačne potpore koje se dodjeljuju na temelju programa državne potpore koji je prethodno odobrila. Skupna izuzeća za pojedine kategorije državnih potpora koja su na snazi u EU-u još se ne primjenjuju u RH.

Ovlast Agencije i povrat državnih potpora

Agencija je nadležna utvrditi (mišljenjem ili rješenjem) odnosi li se prijavljena mjera na državnu potporu u smislu Zakona i podliježe li izuzeću. Državne potpore dodijeljene bez njenog odobrenja nisu zakonite i Agencija nalaže povrat iznosa iskorištene potpore. Iznimno, potporu može naknadno odobriti ako utvrdi da je usklađena s propisima o državnim potporama.

9. Podjela državnih potpora prema namjeni

Horizontalne potpore

Europska komisija usvojila je tzv. horizontalna pravila, koja se mogu odnositi na sve poduzetnike i gospodarske sektore. Općenito, državne potpore s horizontalnim ciljevima mogu znatno manje narušiti tržišno natjecanje nego npr. sektorske. Najvažnije su vrste horizontalnih potpora za: istraživanje i razvoj i inovacije, zaštitu okoliša, male i srednje poduzetnike, zapošljavanje, usavršavanje, kulturu i očuvanje kulturne baštine, sanaciju i restrukturiranje (primjenjuju se na sve poduzetnike i sektore, no one imaju donekle poseban status jer mogu uzrokovati značajno narušavanje tržišnog natjecanja).

Sektorske potpore

Europska komisija je za pojedine sektore donijela pravila o uvjetima koje moraju ispuniti radi usklađenosti s odredbama čl. 87. Ugovora o EZ-u. Najvažnije su potpore za: sektor čelika, kopneni promet, pomorski promet, zračni promet i djelatnost brodogradnje.

Regionalne potpore

Dodjeljuju se kao poticaj gospodarskom razvoju područja s neuobičajeno niskim životnim standardom ili visokom stopom nezaposlenosti.

To je područje koje odgovara prostornoj jedinici za statistiku 2. razine i ima bruto domaći proizvod (BDP) po stanovniku, mjereno parametrima kupovne moći, niži od 75% prosjeka zemalja članica EU-a.

U slučaju dodjele regionalnih potpora malim poduzetnicima, gornje granice mogu se uvećati za 20% bruto ekvivalenta potpore (BEP) za potpore koje se dodjeljuju malim poduzetnicima i za 10% BEP-a za potpore srednjim poduzetnicima. Temeljem članka 70. stavka 7. (b) SSP-a, RH je preuzela obvezu izrade karte regionalnih potpora, bez koje nije moguće dodjeljivati regionalne potpore. Karta regionalnih potpora utvrđuje područja na kojima se mogu dodjeljivati potpore za gospodarski razvoj područja s neuobičajeno niskim životnim standardom ili velike nezaposlenosti te njihov maksimalni intenzitet.

ZAKONODAVSTVO EUROPSKE UNIJE

Tržišno natjecanje

- Ugovor o EZ-u: čl. 81. i 82.
- Uredba Vijeća br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju utvrđenih čl. 81. i 82. Ugovora (OJ L 1, 4. 1.2003.)
- Uredba Komisije br. 773/2004 od 7. travnja 2004. o vođenju postupaka od strane Komisije sukladno čl. 81. i 82. Ugovora o EZ-u (OJ L 123, 27. 4. 2004.)
- Bilješka Komisije o oslobođenju od kazne i smanjivanju kazni u slučaju kartela (OJ C 45, 19. 2. 2002.)
- Obavijest Komisije o utvrđivanju mjerodavnog tržišta u svrhu provedbe prava tržišnog natjecanja Zajednice (OJ C 372, 09/12/1997)

- Priopćenje Komisije – Obavijest – Smjernice za primjenu čl. 81.st. 3. Ugovora (OJ C 101, 27/04/2004)
- Obavijest Komisije o sporazumima male vrijednosti koji znatno ne ograničavaju tržišno natjecanje sukladno čl. 81. st. 1. Ugovora o EZ-u (sporazumi de minimis) (OJ 2001/C 368/2007)
- Uredba Europske komisije br. 2790/1999 od 22. prosinca 1999. o primjeni čl. 81(3) na kategorije vertikalnih sporazuma i usklađeno djelovanje (OJ L 336, 29. 12. 1999.)
- Bilješka Komisije – Smjernice o vertikalnim ograničenjima (OJ 291, 13. 10. 2000.)
- Uredba Komisije (EZ-a) br. 2659/2000 od 29. studenoga 2000. o primjeni čl. 81. st. 3. Ugovora na sporazume o istraživanjima i razvoju (OJ L 304, 5.12. 2000.)
- Bilješka Komisije – Smjernice o primjeni čl. 81. Ugovora o EZ-u na horizontalne sporazume o suradnji (OJ C 3, 6. 1.2001.)
- Uredba Komisije (EZ-a) br. 772/2004 od 17. travnja 2004. o primjeni čl. 81. stavka 3. Ugovora na vrste sporazuma o prijenosu tehnologije (OJ L 123, 27. 4. 2004.)
- Bilješka Komisije – Smjernice o primjeni čl. 81. Ugovora o EZ-u na sporazume o prijenosu tehnologije (OJ C 101, 27. 4. 2004.)
- Uredba Europske komisije br. 1400/2002 od 31. srpnja 2002. o primjeni čl. 81. (3) Ugovora na kategorije vertikalnih sporazuma i usklađeno djelovanje u sektoru motornih vozila (OJ L 203, 1. 8. 2002.)
- Uredba Komisije (EZ-a) br. 358/2003 od 27. veljače 2003. o primjeni čl. 81(3) Ugovora na određene kategorije sporazuma, odluke i usklađena djelovanja u sektoru osiguranja (OJ L 053, 28. 2. 2003.)
- Uredba Vijeća (EZ-a) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija poduzeća (Uredba EZ-a o spajanju) (OJ L 24, 29. 1. 2004.)
- Obavijest Europske komisije o pojmu full-function joint venture (zajednički pothvat koji na trajnijoj osnovi djeluje kao neovisan gospodarski subjekt) prema Uredbi Vijeća (EEZ) br. 4064/89 o kontroli koncentracija između poduzetnika (OJ C 66, 2. 3. 1998.).

Državne potpore

Provedbena pravila

- Uredba Komisije (EZ-a) br. 794/2004 od 21. travnja 2004. o provedbi Uredbe Vijeća (EZ-a) broj 659/1999 kojom se određuju detaljna pravila primjene čl. 93. Ugovora o osnivanju Europske zajednice (OJ L 140, 30. 4. 2004.)

Državna jamstva

- Obavijest Europske komisije o primjeni čl. 87. i 88. Ugovora o EZ-u na državne potpore u obliku jamstava (OJ C 71, 11. 3. 2000.)

Prodaja javnog zemljišta

- Priopćenje Europske komisije koje se odnosi na elemente potpora kod prodaje zemljišta od strane javnih vlasti (OJ C 209, 10. 7. 1997.)

Fiskalne potpore – Izravno oporezivanje poduzetnika

- Obavijest Europske komisije o primjeni propisa o državnim potporama na mjere koje se odnose na izravno oporezivanje poduzetnika (OJ C 384, 10. 12.1998.)

De minimis potpore

- Uredba Europske komisije br. 69/2001 od 12. siječnja 2001. o primjeni čl. 87. i 88. Ugovora o EZ-u na potpore male vrijednosti (OJ L 10, 13. 1.2001.)

Zapošljavanje

- Uredba Europske komisije (EZ-a) br. 2204/2002 od 12. prosinca 2002. o primjeni čl. 87. i 88. Ugovora o EZ-u na državne potpore za zapošljavanje (OJ L 337, 13. 12. 2002.)

Istraživanje i razvoj

- Informacija Komisije – Okvirne odredbe Zajednice za državne potpore za istraživanje i razvoj i inovacije (OJ C 323, 30. 12. 2006.)
- Informacija Komisije – Okvirne odredbe Zajednice za državne potpore za istraživanje i razvoj (OJ C 045, 17. 2.1996.)

Potpore za sanaciju i restrukturiranje

- Priopćenje Europske komisije – Smjernice Zajednice za državne potpore za sanaciju i restrukturiranje poduzetnika u teškoćama (OJ C 244, 1. 10. 2004.)

Pravila u postupku ocjene radi odobrenja regionalnih potpora

- Smjernice za nacionalne regionalne potpore za 2007.– 2013. (OJ C 054, 4. 3. 2006.)
- Smjernice za nacionalne regionalne potpore (OJ C 74, 10. 3. 1998.)
- Ispravak Smjernica za nacionalne regionalne potpore (OJ C 74, 10. 3. 1998., OJ C 394, 17. 12. 1998.)
- Izmjene i dopune Smjernica za nacionalne regionalne potpore (OJ C 258, 9. 9. 2000.)

Brodogradnja

- Uredba Vijeća (EZ-a) br. 1177/2002 od 27. lipnja 2002. koja se odnosi na privremeni mehanizam zaštite u brodogradnji (OJ L 172, 2. 7. 2002.)
- Uredba Vijeća (EZ-a) br. 502/2004 od 1. ožujka 2004. koja izmjenjuje Uredbu (EZ-a) br. 1177/2002 o privremenom mehanizmu zaštite u brodogradnji (OJ L 81, 19. 3. 2004.) Okvirne odredbe za državne potpore namijenjene brodogradnji (OJ C 317, 30.12. 2003.)

Tržišno natjecanje

- Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja, NN 122/03 (u primjeni do 1. listopada 2010.)
- Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja, NN 79/09 (u primjeni od 1. listopada 2010.)
- Uredba o načinu utvrđivanja mjerodavnog tržišta, NN 51/04
- Uredba o sporazumima male vrijednosti, NN 51/04
- Uredba o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji ne djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije, NN 51/04
- Uredba o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije, NN 158/04
- Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o prijenosu tehnologije, NN 2/05
- Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o distribuciji i servisiranju motornih vozila, NN 105/04
- Uredba o načinu prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija poduzetnika, NN 51/04

Državne potpore

- Zakon o državnim potporama, NN 140/05
- Uredba o državnim potporama, NN 121/03
- Uredba o državnim potporama, NN 50/06
- Pravilnik o obliku i sadržaju, te načinu prikupljanja podataka i vođenja evidencija državnih potpora, NN 11/05
- Odluka o objavljivanju popisa pravila o državnim potporama (svaki od propisa iz rečenog popisa stupa na snagu danom objave prevedenog teksta u „Narodnim novinama“), NN 121/06
- Odluka o objavljivanju pravila o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranja, NN 20/07
- Odluka o objavljivanju pravila o potporama male vrijednosti, NN 45/07
- Odluka o objavljivanju pravila o potporama za istraživanje i razvoj i inovacije, NN 84/07
- Odluka o objavljivanju pravila o državnoj potpori u obliku jamstva, NN 13/08
- Odluka o objavljivanju pravila o državnoj potpori u obliku naknade za javne usluge, NN 39/08
- Odluka o objavljivanju pravila o državnim potporama za male i srednje poduzetnike, NN 39/08
- Odluka o objavljivanju pravila o državnoj potpori za osiguranje kratkoročnih izvoznih kredita, NN 39/08
- Odluka o objavljivanju pravila o državnoj potpori kinematografskoj i ostaloj audiovizualnoj djelatnosti, NN 46/08

- Odluka o objavljivanju pravila o državnoj potpori u poštanskim uslugama, NN 46/08
- Odluka o objavljivanju pravila o primjeni propisa o državnim potporama na mjere koje se odnose na izravno oporezivanje poduzetnika, NN 46/08
- Odluka o karti regionalnih potpora, NN 52/08
- Odluka o objavljivanju pravila o potporama u obliku financijskih transfera javnim poduzetnicima, NN 58/08
- Odluka o objavljivanju pravila o regionalnim potporama, NN 58/08
- Odluka o objavljivanju pravila o državnim potporama za javne radiodifuzijske usluge, NN 68/08
- Odluka o objavljivanju pravila o državnim potporama za zapošljavanje, NN 68/08
- Odluka o objavljivanju pravila o potporama za usavršavanje, NN 68/08
- Odluka o objavljivanju pravila o državnim potporama za poticanje ulaganja rizičnog kapitala u male i srednje poduzetnike, NN 91/08
- Odluka o objavljivanju pravila o udjelu potpora kod prodaje zemljišta i zgrada od strane tijela javne vlasti, NN 106/08
- Odluka o objavljivanju pravila o utvrđivanju referentne i diskontne stope, NN 114/08
- Odluka o objavljivanju pravila o državnoj potpori sektoru čelika, NN 134/08
- Odluka o objavljivanju pravila o potpori u prometu, NN 141/08
- Odluka o objavljivanju pravila o državnim potporama za naknadu troškova uslijed liberalizacije tržišta električne energije, NN 150/08
- Odluka o objavljivanju pravila o državnim potporama za zaštitu okoliša, NN 154/08
- Odluka o objavljivanju pravila o državnim potporama sektoru brodogradnje, NN 154/08
- Odluka o objavljivanju općih pravila o skupnim izuzećima u području državnih potpora, NN 37/09

Tržišno natjecanje

1. Tko se smatra poduzetnikom u smislu odredbi ZZTN-a?

Poduzetnikom se smatraju trgovačka društva, trgovac pojedinac, obrtnik i druge pravne i fizičke osobe, koje obavljajući gospodarsku djelatnost sudjeluju u prometu robe i/ili usluga. Odredbe ZZTN-a primjenjuju se odgovarajuće i na svaku pravnu i fizičku osobu koja na tržištu ostvari povremen ili jednokratni promet robe i/ili usluga, te na pravne i fizičke osobe sa sjedištem i prebivalištem u inozemstvu, ako njihovo sudjelovanje u prometu robe i/ili usluga proizvodi učinak na domaćem tržištu.

2. Protiv koga se može podnijeti zahtjev zbog povrede odredba ZZTN-a?

Zahtjev zbog povrede odredaba ZZTN-a može se podnijeti protiv svih osoba koje su kao adresati navedeni u odredbama ZZTN-a, u prvom redu poduzetnika, zatim udruženja poduzetnika, te pravnih osoba čiji su osnivači ili imatelji udjela ili dionica država, odnosno jedinica lokalne ili jedinica područne (regionalne) samouprave. Na jedinice lokalne ili jedinice područne (regionalne) samouprave ili primjerice udruge kao pravne osobe koje nisu primarno osnovane radi stjecanja dobiti, ako jednokratno obavljaju gospodarsku djelatnost, također će se primjenjivati ZZTN.

3. Je li Agencija dužna temeljem zahtjeva pokrenuti postupak utvrđivanja sprečavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja u svakom slučaju?

Ne. Po primitku zahtjeva, Agencija prvo prikuplja podatke i obavijesti od poduzetnika o stanju na pojedinim tržištima, te prije donošenja zaključka o pokretanju postupka u svakom pojedinom slučaju nastoji postići ponovnu uspostavu učinkovitoga tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu, ako je to u javnom interesu, i nije riječ o značajnom sprječavanju, ograničavanju i narušavanju tržišnog natjecanja. Slijedom toga, te svih podataka dostavljenih uz zahtjev Agencija donosi zaključak o pokretanju postupka ocjene sporazuma radi utvrđivanja jesu li ispunjeni uvjeti za pojedinačna izuzeća sporazuma od odredbi o zabranjenim sporazumima, ili je u konkretnom slučaju riječ o zabranjenom sporazumu ili o pokretanju postupka utvrđivanja zlorabe vladajućeg položaja. Agencija može ocijeniti je li riječ o zabranjenom sporazumu ili zlorabi vladajućeg položaja detaljnom pravnom i ekonomskom analizom nakon dostave svih relevantnih podataka u svakom pojedinom slučaju.

4. Kako se utvrđuje mjerodavno tržište?

Mjerodavno tržište određuje se kao tržište određene robe i/ili usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti poduzetnika na određenom zemljopisnom području, i to na način da se utvrdi njegova proizvodna dimenzija (mjerodavno tržište u proizvodnom smislu) i zemljopisna dimenzija (mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu). Mjerodavno tržište utvrđuje se posebno za svaki konkretni slučaj.

5. Štite li odredbe ZZTN-a krajnjeg potrošača?

Da. Iako je primarni cilj i svrha zaštite tržišnog natjecanja kao temelja tržišnog gospodarstva osigurati ravnopravni položaj svih poduzetnika na tržištu, uslijed učinkovite provedbe tržišnog natjecanja potrošači ostvaruju korist nižim cijenama, većim izborom proizvoda i usluga, inovacijama, opskrbom potrebnih količina proizvoda i usluga.

6. Razgraničenje nadležnosti Agencije i Uprave za javnu nabavu te Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave?

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja nije nadležna za utvrđivanje sprečavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja u postupcima javne nabave, budući da je isto uređeno posebnim propisima koji uređuju postupke javne nabave u nadležnosti drugih tijela. Agencija može provesti postupak utvrđivanja sprečavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja zbog postojanja indicija kako je npr. ponuda posljedica postupanja protivno propisima o zaštiti tržišnog natjecanja ili, ako je naručitelj kasnije postupajući na tržištu postupio protivno propisima o zaštiti tržišnog natjecanja.

7. Koje cijene su sporne u smislu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja?

Sa stajališta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja sporne su fiksne ili minimalne cijene koje su rezultat izvršenog pritiska ili poticaja od bilo koje ugovorne strane u sporazumima, dok je dopušteno da dobavljač odredi maksimalnu prodajnu cijenu ili preporuči prodajnu cijenu. Određivanje minimalnih ili fiksnih prodajnih cijena u ugovorima o prodaji predstavljaju vertikalna ograničenja sporazuma.

8. Jesu li dampinške cijene suprotne propisima o zaštiti tržišnog natjecanja?

Ne. Problem „dampinga“ uređen je Zakonom o trgovini, te se propisi o tržišnom natjecanju ne bave ovom vrstom cijena. Naime, svaka jeftinija prodaja na tržištu ne znači u isto vrijeme i ograničavanje tržišnog natjecanja. Uz to, sa stajališta zaštite tržišnog natjecanja sličnost sa dampinškim cijenama imaju jedino tzv. predatorske cijene koje nameću poduzetnici u vladajućem položaju na tržištu, a koje kratkoročno podrazumijevaju gubitke (ispod razine troškova) kako bi se omogućila eliminacija konkurenata s ciljem da se dugoročno omogući naplaćivanje viših cijena.

9. Na koji način Agencija postupa s podacima koji predstavljaju poslovnu tajnu poduzetnika?

Postoji obveza poduzetnika dostavljati Agenciji podatke koji predstavljaju poslovnu tajnu, a sukladno čl. 51. ZZTN-a, predsjednik i članovi Vijeća te zaposlenici Agencije dužni su čuvati službenu tajnu, bez obzira na način na koji su je doznali, a obveza čuvanja službene tajne traje i nakon prestanka rada u Agenciji. Pri tome se službenom tajnom smatra sve ono što je kao službena tajna određeno zakonom ili drugim propisom, općim aktom ili drugim aktom poduzetnika, te sve ono što su poduzetnici posebno označili kao poslovnu, odnosno službenu tajnu.

10. Visina tržišnog udjela/kada postoji obveza prijave koncentracije Agenciji?

Tržišni udjel svakog od poduzetnikâ koji djeluju na nekom mjerodavnom tržištu izračunava se, na temelju njihovih tržišnih udjela u proizvodnji i/ili prodaji mjerodavnog proizvoda na mjerodavnom tržištu u određenom razdoblju (u pravilu, godišnje).

Tržišni udjel poduzetnika na određenom mjerodavnom tržištu izračunava se na temelju vrijednosti proizvodnje i/ili prodaje (izražene u kunama) i to uvijek bez PDV i rabata ili na temelju obujma (količine) proizvodnje i/ili prodaje (izražene u broju komada ili drugim mjernim jedinicama).

Navedene podatke prikuplja Agencija u vlastitim predmetima istraživanja određenog mjerodavnog tržišta, te u svakom pojedinačnom predmetu koji je pokrenut pred Agencijom iz područja zaštite tržišnog natjecanja: ocjena dopuštenosti koncentracije poduzetnika, ocjena sporazuma poduzetnika i utvrđivanja zlouporaba vladajućeg položaja poduzetnika. Također, podatke su dužni dostavljati sami poduzetnici u okviru konkretnog predmeta, ali u prikupljanju podataka Agencija surađuje i sa Hrvatskom gospodarskom komorom, Carinskom upravom te raznim gospodarskim udruženjima.

11. Je li postojanje vladajućeg položaja na mjerodavnom tržištu suprotno propisima o zaštiti tržišnog natjecanja?

Ne. Samo postojanje vladajućeg položaja nije zabranjeno, zabranjena je samo zlouporaba istoga. Naime, smatra se da poduzetnik sa većom tržišnom snagom koji se nalazi u vladajućem položaju ima veću odgovornost u postupanju prema drugim sudionicima na tržištu.

12. Kada primjena popusta u cijenama predstavlja zlouporabu vladajućeg položaja?

Sa stajališta tržišnog natjecanja primjena popusta u cijenama čija je visina uvjetovana prethodno ostvarenim prometom u određenom, duljem vremenskom razdoblju i obvezom kupca da proizvode nabavlja isključivo od određenog proizvođača ili dobavljača (*tzv. popusti vjernosti*) i popusti koji ovise o količini buduće ostvarene prodaje od strane kupca u određenom, dužem vremenskom razdoblju (*tzv. ciljani popusti*) zabranjeni su jer imaju za posljedicu jačanje vladajućeg položaja proizvođača ili dobavljača time što se kupci radi ostvarivanja popusta vezuju isključivo uz ovog proizvođača ili dobavljača, a dovode i do zatvaranja tržišta potencijalnim tržišnim takmacima. Za razliku od toga, *tzv. količinski popusti* koji se dodjeljuju po pojedinim narudžbama, ukoliko su transparentni, uobičajeni i dopušteni u pravilu su sukladni propisima o tržišnom natjecanju jer imaju opravdanje u smanjenju troškova proizvodnje ili distribucije, te se javljaju kao rezultat uštede zbog narudžbe veće količine proizvoda ili usluga.

13. Dopuštenost paralelnog uvoza proizvoda putem pasivne prodaje i zaštita prava intelektualnog vlasništva u odnosu na zaštitu tržišnog natjecanja?

ZZTN nema odredbe koja direktno uređuje pitanje prava intelektualnog vlasništva. U članku 11. ZZTN-a kojim se uređuju uvjeti za skupna izuzeća sporazuma, navode se i sporazumi o transferu tehnologije, o licenci i o know-how-u. Međutim, podzakonskim propisima o pravu tržišnog natjecanja u RH podredno se javljaju pitanja prava intelektualnog vlasništva. Primjerice, Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o prijenosu tehnologije primjenjuje se na ugovore o licenci i druge sporazume koji sadrže prava intelektualnog vlasništva koji su izravno povezani s proizvodnjom predmeta ugovora.

Do sukoba između prava tržišnog natjecanja i prava intelektualnog vlasništva dolazi najčešće u primjeni nacionalnih propisa o zaštiti žiga i propisa o pitanjima zaštite tržišnog natjecanja, kod paralelnog uvoza proizvoda zaštićenih žigom. Poduzetnici svoje proizvode zaštićuju žigom, te time štite odnosno zatvaraju nacionalni teritorij od uvoza. Naime, sa stajališta tržišnog natjecanja, ugovaranje zabrane aktivne i pasivne prodaje predstavlja teško ograničenje tržišnog natjecanja jer može dovesti do apsolutne teritorijalne zaštite pojedinih distributera. Apsolutna teritorijalna zaštita omogućuje takvom distributeru stvaranje vladajućeg položaja na tržištu i određivanje visokih cijena iznad kompetitivne cijene.

Međutim, ukoliko je riječ o paralelnom uvozu proizvoda putem pasivne prodaje na istom zemljopisnom području na kojem već djeluje isključivi distributer za istu vrstu proizvoda, tada je sa stajališta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja dopušten paralelni uvoz.

Državne potpore

1. Tko može biti davatelj državne potpore, a tko korisnik?

Davatelj državne potpore je Republika Hrvatska putem ovlaštenih pravnih osoba i središnjih tijela državne uprave, jedinica lokalne samouprave, jedinica lokalne (regionalne) samouprave te svaka pravna osoba koja dodjeljuje ili upravlja državnim potporama u smislu Zakona o državnim potporama. Korisnikom državne potpore mogu biti fizičke i pravne osobe, koje obavljajući gospodarsku djelatnost sudjeluju u prometu roba i usluga, a koriste neki od oblika državnih potpora.

2. Koja je uloga Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja u sustavu državnih potpora?

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja odobrava i nadzire provedbu državnih potpora te nalaže povrat potpora koje su dane ili korištene protivno propisima.

3. Na koje se sve načine može dodijeliti državna potpora? Koja je razlika između pojedinačne državne potpore i programa državne potpore?

U okviru raznih kategorija državnih potpora ista se može dodijeliti putem različitih instrumenata državnih potpora, koje možemo podijeliti u četiri osnovne skupine: a) subvencije i porezna izuzeća, b) udjeli u temeljnom kapitalu, c) povoljniji zajmovi od tržišnih i porezni dug, te d) jamstva.

Program državne potpore podrazumijeva akt temeljem kojeg se bez potrebe za dodatnim mjerama, unaprijed neodređenim korisnicima dodjeljuju pojedinačne državne potpore i akt temeljem kojeg se državna potpora koja unaprijed nije vezana uz poseban projekt dodjeljuje jednom ili više korisnika državne potpore na neodređeno vrijeme i/ili u neodređenom iznosu.

Pojedinačnom državnim potporom, smatra se ona državna potpora koja nije dodijeljena temeljem programa državne potpore, već se isključivo odnosi na određenog korisnika.

4. Za koje se namjene može dodijeliti državna potpora za male i srednje poduzetnike?

Državna potpora za male i srednje poduzetnike može se dodijeliti za ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu, otvaranje novih radnih mjesta povezana s ulaganjem, za savjetodavne usluge te za prvo sudjelovanje na sajmovima i izložbama.

5. Za koje namjene i kome se mogu dodijeliti državne potpore male vrijednosti?

Državna potpora male vrijednosti može se dodijeliti za sve namjene, osim za:

- djelatnosti usmjerene k izvozu prema trećim zemljama ili državama članicama, odnosno koje su u izravnoj vezi s izvezenim količinama, s uspostavom i funkcioniranjem distribucijske mreže ili s drugim tekućim troškovima,

- ne mogu biti uvjetovane korištenjem domaćih u odnosu na uvezne proizvode,
- nabavu vozila za cestovni prijevoz tereta koja se dodjeljuje poduzetnicima koji obavljaju cestovni prijevoz za najamninu ili naknadu, te poduzetniku u teškoćama.

6. Tko vodi evidenciju o dodijeljenim državnim potporama male vrijednosti? Postoji li središnje tijelo i registar takvih potpora?

Svaki davatelj državne potpore male vrijednosti u obvezi je voditi evidenciju o dodijeljenim državnim potporama male vrijednostima, te o istima čuvati podatke deset godina od dana dodjele. Međutim, Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, temeljem dostavljenih obavijesti o dodijeljenim državnim potporama od strane davatelja istih, vodi središnju bazu dodijeljenih državnih potpora male vrijednosti.

7. Za koje se namjene mogu dodijeliti regionalne potpore?

Regionalne potpore namijenjene su za projekte početnih ulaganja, u što se ubraja materijalna i nematerijalna imovina, osnivanje novih poslovnih djelatnosti, proširenje postojeće poslovne aktivnosti, širenje raznolikosti proizvodnje poslovne djelatnosti u smislu novih dodatnih proizvoda, te za temeljnu promjenu sveukupnog proizvodnog procesa postojeće djelatnosti.

8. Za koje se sve namjene mogu dodijeliti državne potpore za zaštitu okoliša?

Državne potpore namijenjene su zaštitu okoliša, otklanjanju ili sprečavanju šteta nanesenih okolišu i prirodnim izvorima, postizanju standarda zaštite okoliša ili poticanju racionalnog korištenja prirode i njezinih dobara, te za postizanje energetske učinkovitosti.

9. Što predstavljaju opravdani troškovi za zaštitu okoliša?

Opravdani troškovi se strogo ograničavaju na dodatne troškove ulaganja koji su potrebni za postizanje ciljeva zaštite okoliša, otklanjanju ili sprečavanju šteta nanesenih okolišu i prirodnim izvorima, postizanju standarda zaštite okoliša ili poticanju racionalnog korištenja prirode i njezinih dobara, te za postizanje energetske učinkovitosti.

10. Što predstavlja državna potpora za restrukturiranje, kome se može dodijeliti?

Državna potpora za sanaciju i restrukturiranje namijenjena je isključivo poduzetnicima u teškoćama. Poduzetnik u teškoćama je poduzetnik koji nije sposoban vlastitim sredstvima ili sredstvima koja može pribaviti od svojih vlasnika/dioničara ili vjerovnika spriječiti gubitke, a koji bi, bez vanjske intervencije države, gotovo sigurno kratkoročno ili srednjoročno ugrozili njegov opstanak.

Smatra se da je poduzetnik u teškoćama osobito i u sljedećim slučajevima:

- a) u slučaju dioničkog društva ili društva s ograničenom odgovornošću, ako je više od polovice iskazanog kapitala nestalo te više od četvrtine tog kapitala izgubljeno u prethodnih dvanaest mjeseci;
- b) u slučaju trgovačkog društva u kojem su neki članovi neograničeno odgovorni za obveze društva, ako je više od polovice kapitala prikazanog u financijskim izvještajima

trgovačkog društva nestalo te više od četvrtine tog kapitala izgubljeno u prethodnih dvanaest mjeseci i

- c) u slučaju bilo kojeg oblika trgovačkog društva ako temeljem nacionalnih propisa ispunjava uvjete za pokretanje stečajnog postupka.

Također, ukoliko su prisutni tipični pokazatelji da se radi o poduzetniku u teškoćama, (rast gubitaka, smanjenje ukupnog prihoda, rast zaliha, višak kapaciteta, smanjenje novčanih tijekova, rast duga, porast troškova kamata i pad ili nulta neto vrijednost imovine).

11. Pojam i sadržaj Programa restrukturiranja?

Preduvjet za dodjelu državne potpore za sanaciju i restrukturiranje je izrađen Program restrukturiranja, koji će jamčiti održivost (rentabilnost); koji mora trajati što je kraće moguće, mora ponovo uspostaviti dugoročnu održivost nakon razumnog vremenskog razdoblja i to na temelju realnih pretpostavki o budućim uvjetima poslovanja. Mora uključivati i: istraživanje tržišta, mjere unutar poduzeća koje jamče održivost, napuštanju djelatnosti koje bi i nakon procesa restrukturiranja donosile gubitke.

Također, Program restrukturiranja mora predviđati vlastiti doprinos poduzetnika procesu restrukturiranja ovisno o njegovoj kategoriji (mali, srednji ili veliki poduzetnik), odnosno mora obuhvatiti i kompenzacijske mjere.

GDJE DO INFORMACIJA

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

<http://www.aztn.hr>

Savska cesta 41, Zagreb

tel.: (01) 617 64 48

faks: (01) 617 64 50

e-mail: agencija.ztn@aztn.hr

Naputak u vezi s postupkom ocjene dopuštenosti koncentracija poduzetnika

http://www.aztn.hr/pdf-novo/uredbe_vlade/7.4..pdf

Naputak u vezi s postupkom ocjene dopuštenosti koncentracija poduzetnika na tržištu elektroničkih medija http://www.aztn.hr/pdf-novo/uredbe_vlade/NAPUTAK_ELEKTRON_MEDIJI.pdf

Naputak u vezi s postupkom ocjene dopuštenosti horizontalnih koncentracija poduzetnika

http://www.aztn.hr/pdf-novo/uredbe_vlade/NAPUTAK_DHPK.pdf

Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije (HAT)

<http://www.telekom.hr>

Jurišićeva 13, Zagreb

tel.: (01) 4896 000

faks: (01) 4920 227

Hrvatska narodna banka (HNB)

<http://www.hnb.hr>

Trg hrvatskih velikana 3, Zagreb

tel.: (01) 45 64 55 5

faks: (01) 45 50 72 6

Hrvatska odvjetnička komora

<http://www.hok-cba.hr>

Koturaška 53/II, Zagreb

tel.: (01) 6165 200

faks: (01) 6170 686

Neki od najčešćih davatelja potpora:

- Fond za razvoj i zapošljavanje (FRZ), Frankopanska 11, Zagreb
- Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost (FZOEU), Ksaver 208, Zagreb
- Hrvatska agencija za malo gospodarstvo (HAMAG), Prilaz Gjura Deželića 7, Zagreb
- Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR), Strossmayerov trg 9, Zagreb
- Hrvatski fond za privatizaciju (HFP), Ivana Lučića 6, Zagreb
- Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Margaretska 3, Zagreb
- Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ulica grada Vukovara 78, Zagreb
- Ministarstvo kulture, Runjaninova ulica 2, Zagreb
- Ministarstvo financija, Katančićeva 5, Zagreb

- Ministarstvo turizma, Prisavlje 14, Zagreb
- Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, Babonićeva 121, Zagreb
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Trg hrvatskih velikana 6, Zagreb
- Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Park Trešnjevka 4, Zagreb

Europska komisija – Opća uprava za tržišno natjecanje (DG Competition)

http://ec.europa.eu/comm/competition/index_en.html

Sud Europskih zajednica

<http://curia.europa.eu>

Međunarodna mreža tijela za zaštitu tržišnog natjecanja (ICN)

<http://www.internationalcompetitionnetwork.org>

Twinning projekt (Phare 2005) „Jačanje kapaciteta za upravljanje i provođenje EU politika tržišnog natjecanja i državnih potpora»

<http://www.aztn.hr/twinning/index.htm>

Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD)

<http://www.oecd.org/home>

Komisija za trgovinu i razvoj UN-a (UNCTAD)

<http://www.unctad.org>

Svjetska trgovinska organizacija (WTO)

<http://www.wto.org>

Minivodiči namijenjeni poduzetnicima dostupni su za preuzimanje na Internet stranicama projekta:

Javna nabava
Norme za industrijske proizvode
Prava intelektualnog vlasništva
Sigurnost hrane
Zaštita okoliša
Zaštita potrošača
Zaštita tržišnog natjecanja i državne potpore

Poboljšavanje informiranosti hrvatske poslovne zajednice

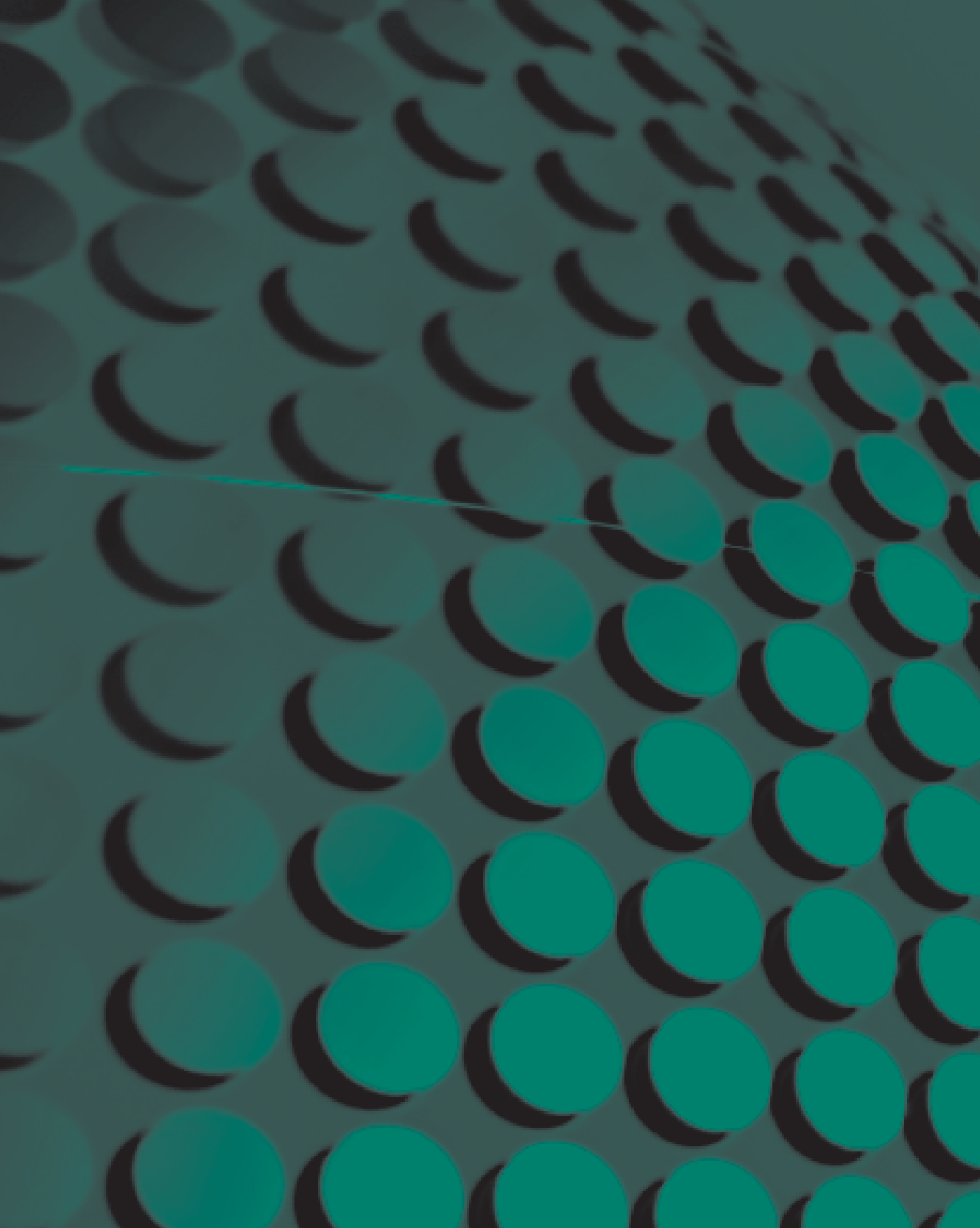

www.delhrv.ec.europa.eu

EU CARDS projekt: EuropeAid/121473/C/SV/HR

Pripremajući se za ulazak u Europsku uniju, Republika Hrvatska provodi značajne izmjene zakona i propisa koje će bitno utjecaj na hrvatsku poslovnu zajednicu. Ove su promjene neophodne kako bi hrvatski poslovni sektor dostigao standarde Europske unije i postao konkurentan u Uniji i na globalnom tržištu. Stoga ovaj projekt, koji je financiran od Europske unije, ima za cilj unaprijediti poslovnu klimu u Hrvatskoj razvijanjem instrumenta za procjenu učinaka zakonskih promjena na hrvatsku poslovnu zajednicu, te također poboljšati informiranost poslovne zajednice o tim promjenama.

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva
Ulica grada Vukovara 78, HR-10000 Zagreb, Hrvatska
T: (0)1 610-9773
F: (0)1 610-9777
E: bizimpact@mingorp.hr
W: www.bizimpact.hr

Ovaj minivodič izrađen je u sklopu BIZimpact projekta "Poboljšavanje informiranosti hrvatske poslovne zajednice" uz financijsku potporu Europske unije. Iznesena stajališta ne odražavaju nužno stajališta Europske komisije.